

Pfv. V. 20. 247/2012/12.

A Kúria a Megay Róbert ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Réti Sándor ügyvéd által képviselt alperes ellen vállalkozói díj megfizetése iránt a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróságon 23.G.40.239/2010. szám alatt folyamatban volt, és a Debreceni Ítéltábla Gf.III.30.615/2011/5. számú ítéletével befejezett perében az alperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítéletet az alperes viszontkeresetét elutasító rendelkezés tekintetében hatályában fenntartja, egyebekben hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva a felperes keresetét elutasítja.

Megállapítja, hogy mindegyik fél viseli a saját elsőfokú perköltségét.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperes részére 70.000 (Hetvenezer) forint másodfokú perköltséget.

A felperest 350.000 (Háromszázötvenezer), az alperest 187.000 (Egyszáznyolcvanhétezer) forint fellebbezési illeték megfizetésére kötelezi felhívásra az állam javára.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperes részére 70.000 (Hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A felperest 588.900 (Ötszáznyolcvannyolcezer-kilencszáz), míg az alperest 306.500 (Háromszázhaty-ezer-öt-száz) forint felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére kötelezi felhívásra az állam javára.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

2005. július 01-én kelt építési szerződés szerint a felperes az alperes megrendelése alapján elvállalta az ..., külterület

vendégház épület építési munkáinak kivitelezését a megadott költségvetés szerint 30.643.750 forint + ÁFA fix áron. A felek a kivitelezés befejezési időpontját 2006. június 30-a napjában határozták meg, amely időpontot 2006. június 14-én 2006. október 30-ára módosítottak. Az építési szerződés 25. pontjában meghatározott esetekre a felek a teljes nettó vállalkozói díj 10 %-ának megfelelő mértékű megghiúsulási kötbért kötöttek ki.

A felperes a kivitelezés során összesen 6 számlát állított ki, az alperes a számlákkal egyező, összesen bruttó 13.594.109 forint vállalkozói díjat a felperesnek megfizette. A felperes a 2006. október 10-én kelt „szerződés felmondása és további intézkedések megtétele” tárgyú levele szerint az abban foglalt akadályokra hivatkozással „a szerződési határidőt” felmondta. Az alperes ezt követően a 2007. január 25-i levelében közölte a felperessel, hogy - miután az épület a módosított határidőre sem készült el - a késedelem miatt eláll az építési szerződéstől. Egyúttal az építési szerződés 25. pontjára hivatkozással felhívta a felperest 3.064.375 forint megghiúsulási kötbér megfizetésére.

A felek között elszámolási vita keletkezett, közösen nem mérték fel az elvégzett munkákat.

A felperes módosított keresetében 5.889.352 forint vállalkozói díj és járuléakai megfizetésére kérte az alperes kötelezését. Szerinte az általa elvégzett építési munka összértéke 12.257.456 forint, és anyagvásárlásra átadott az alperesnek 1.300.000 forintot. A munkák során az alperes más vállalkozókat is igénybe vett, az általa elvégeztetett munkákat a felperes nevére számláztatta (11 db számla) és azokat a felperes fizette ki. Ezért 5.926.005 forinttal is tartozik az alperes. Ennek megfelelően az alperessel szembeni összes követelése 19.483.461 forint, melyből az alperes 13.594.109 forintot kifizetett, így ennek különbözetét, 5.889.352 forintot köteles megtéríteni.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, viszontkeresetet terjesztett elő, amelyben 3.064.375 forint megghiúsulási kötbér és kamatai, valamint jogalap nélküli gazdagodás címén további 2.017.710 forint és kamatai megfizetésére kérte a felperes kötelezését. Ez utóbbi igényével kapcsolatban arra hivatkozott, hogy a felperes által elvégzett munkák értéke a kifizetett 13.594.247 (13.594.109,-) forinttal szemben 11.576.537 forint.

A felperes ellenkérelme a viszontkereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú bíróság megismételt eljárás eredményeként meghozott ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 55.798 forintot, és ennek késedelmi kamatait, ezt meghaladóan a keresetet és a viszontkeresetet elutasította.

A felek fellebbezése folytán eljárta másodfokú bíróság az elsőfokú

bíróság ítéletét megváltoztatta, az alperes által a felperesnek fizetendő tőkeösszeget 5.889.352 forintra felemelte, a kamatfizetés kezdő időpontját pedig 2007. április 16. napjára módosította. Mellőzte a kereset részbeni elutasítását, az alperes viszontkeresetét pedig teljes egészében elutasította.

A másodfokú bíróság utalt arra, hogy a 6.G.40.159/2007/55. számon meghozott elsőfokú ítélet elleni fellebbezésében a felperes vitatta a bíróság által ítélezése alapjául elfogadott szakértői vélemény megállapításait, kételyeit az ítélet tábla is osztotta, ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a ... számú végzésével hatályon kívül helyezte. Előírta az elsőfokú bíróságnak, hogy erre irányuló bizonyítási indítvány esetén szüntesse meg a szakvélemény fogyatékoságait, esetleg más szakértő kirendelésével tisztázza a késedelmet előidéző felperesi és alperesi magatartásokat, a felperes által ténylegesen elvégzett - a pótmunkákat és többletmunkákat is tartalmazó - munkák körét és értékét. Rögzítette, hogy a megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság többszöri tájékoztatása és felhívása ellenére a felek további szakértői bizonyítást nem kértek.

A másodfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok, nyilatkozatok együttes értelmezésével és mérlegelésével a perbeli jogvitát eldönthetőnek ítélte. A jogerős ítélet szerint a felperest megilleti 12.257.456 forint vállalkozói díj, 5.926.005 forint; a felperes által kifizetett, más vállalkozók által kibocsátott 11 db számla ellenértéke, valamint az alperes által átvett, de el nem számolt 1.300.000 forint, összesen 19.483.461 forint. Az alperes ebből nem vitatottan 13.594.247 (helyesen: 13.594.109) forintot kifizetett, ezért a felperesnek további 5.889.214 (helyesen: 5.889.352) forint követelése áll fenn vele szemben.

A másodfokú bíróság rögzítette, hogy az alperes a megismételt eljárásban tett nyilatkozata tartalmát tekintve a viszontkeresetét csupán a 3.064.375 forint lehetetlenülési kötbér és kamatai tekintetében tartotta fenn. Az alperes kötbérigényét azonban alaptalannak ítélte. Megállapította, hogy a tanúvallomások igazolták a kivitelezés folyamán a megrendelő sorozatos módosítási igényeit, ezért kiviteli tervek hiányában a megrendelő igényéhez igazodott a vállalkozó munkavégzése, többször előfordult, hogy egyes szerelési munkák megkezdésekor a kivitelező nem volt tisztában azzal, hogy a megrendelő az érintett válaszfalat, vezetőkeket hova kívánja elhelyezni. A másodfokú bíróság a bizonyítékok mérlegelése eredményeként arra az álláspontra helyezkedett, hogy a felperes ki tudta menteni magát a kötbérfelelősség alól.

A jogerős ítélet ellen az alperes felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyben annak hatályon kívül helyezését, elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, a

kereset elutasítását, és a viszontkeresetnek megfelelő döntés meghozatalát, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára való utasítását kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti a Pp. 3. § (3) bekezdését, a 164. § (1) bekezdését, a 252. § (4) bekezdését, a Ptk. 246. §-át és 395. § (3) bekezdését.

A Pp.-nek a bizonyítási szabályokkal kapcsolatos rendelkezései körében utalt a Legfelsőbb Bíróság 1/2009. (VI.24.) PK véleményében foglaltakra, és kiemelte, hogy a bíróság tájékoztatásának a szakértői bizonyítás szükségességére is ki kell terjednie. Hangsúlyozta, hogy a bizonyítási tehernek a hatályon kívül helyező végzésben történt meghatározása azért jelentős, mivel ha a bizonyításra köteles fél nem teljesíti e kötelezettségét viseli a bizonyítatlanság következményeit, míg ellenfelének ugyanezen tényre vonatkozóan nem kell számolnia a bizonyítási kötelezettséggel. A hatályon kívül helyező végzésben foglalt útmutatáshoz pedig nemcsak az elsőfokú bíróság kötött, hanem attól a másodfokú bíróság sem térhet el.

Kifejtette, hogy átalányáras vállalkozási szerződések esetében a vállalkozónak kell bizonyítania, hogy pontosan mikor, milyen munkákat (pótmunkákat) végzett el. Szerinte a felperes a bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget, ezért helyesen vonta le az elsőfokú bíróság azt a következtetést, hogy a terep és közműrendezéssel kapcsolatos 1.459.041 forint elszámolását alappal nem kérheti. Érvelése értelmében a szakértői megállapítás hiányosságaira figyelemmel a felperes indítványozhatta volna annak kiegészítését vagy új szakértő kirendelését, azonban a bizonyítékokat nem pótolhatja a másodfokú bíróság pusztán logikai következtetése.

Az alperes szerint a viszontkeresettel érvényesíteni kívánt kötbérigénye kérdésében a másodfokú bíróság a bizonyítékokat iratellenesen és egyoldalúan, kizárólag a hátrányára értékelte. A felperes a szakértő megállapításaival szemben érdemi észrevételt, indítványt nem terjesztett elő, ennek ellenére a bíróság a szakértői véleményhez képest csekélyebb súlyú körülményekből vonta le ellenkező következtetést. Ugyanakkor a kötbérfelelősség alóli kimentési kötelezettség a felperest terhelte, amelynek szerinte nem tett eleget. Megjegyezte, hogy a 2006. október 10-én kelt felperesi levél átadását a per során többször vitatta, soha el nem ismerte, azt nem vette át, ezért a levél nem alkalmas a felperesi felmondás megtörténtének igazolására.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult. Előadta, hogy a per irataiból egyértelműen megállapítható, hogy a másodfokú bíróság anyagi vagy eljárásjogi szabályt nem sértett, az alperes felülvizsgálati kérelme a bizonyítékok felülmérlegelésére irányul, aminek a

felülvizsgálati eljárásban nincs helye.

A felülvizsgálati kérelem részben megalapozott.

A Pp. 273. § (5) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelem nem egészíthető ki, és bizonyítás felvételének a felülvizsgálati eljárásban a Pp. 275. § (1) bekezdése alapján nincs helye. Ezért az időközben felszámolás alá került alperes törvényes képviselőjének a beadványa, és az alperesi jogi képviselő által csatolt könyvszakértői vélemény a felülvizsgálati eljárásban nem vehető figyelembe.

Az alperes a jogszabálysértést tartalmilag abban jelölte meg, hogy a másodfokú bíróság - figyelemmel a hatályon kívül helyező végzésében is foglaltakra - nem megfelelően alkalmazta a Pp-nek a bizonyítási kötelezettséggel kapcsolatos szabályait, illetve a rendelkezésre álló bizonyítékokat nem a Pp. 206. § (1) bekezdése szerint mérlegelte, és így téves következtetések alapján hozta meg ítéletét. A Kúria ezért azt vizsgálta, hogy milyen bizonyítékok álltak a bíróság rendelkezésére, és azokat a másodfokú bíróság okszerűen mérlegelte-e.

A perbeli esetben a felperes az elvállalt építési munkát a szerződés megszűnése folytán nem fejezte be, így őt terhelte (Pp. 164. § (1) bekezdése) a ténylegesen elvégzett munkák ellenértékének a bizonyítása. Erre helyesen hivatkozott a felülvizsgálati kérelmében az alperes. A bizonyítási eljárás eredményéhez képest téves azonban az a hivatkozása, hogy az elvégzett építési munkák értékét a felperes nem bizonyította. Indokoltan fogadta el a másodfokú bíróság ... - a perben kirendelt igazságügyi szakértő - 2009. április 20-án kelt mérnökszakértői véleményének megállapítását, mely a felperest megillető vállalkozói díjat összesen 12.257.456 forintban határozta meg. A kirendelt szakértő az épületen kívüli munkák költségeit - a terv, illetve a takartság miatti felmérhetőség hiányában - az alperes által felkért ... 2007. szeptember 05-én kelt és a per anyagává tett magánszakértői véleménye felhasználásával állapította meg. ... szakértő a tereprendezés ellenértékét 1.196.913 forintban az esővíz elvezetés, a közművesítés ellenértékét pedig 262.128 forintban határozta meg. Az iratokhoz csatolt magánszakértői vélemény az alperes nyilatkozataként, álláspontjaként vehető figyelembe, ezért alaptalanul sérelmezte a felülvizsgálati kérelmében a terep és közműrendezéssel kapcsolatos összesen 1.459.041 forint elszámolását.

A másodfokú bíróság a rendelkezésre álló adatok alapján helyesen számította a fenti 12.257.456 forint összegű vállalkozói díjhoz az alperes részére nem vitásan átadott 1.300.000 forintot. A jogerős ítélet ezzel kapcsolatos döntését az alperes konkrétan nem is

sérrelmezte a felülvizsgálati kérelmében.

Tévesen tekintette ugyanakkor a bíróság bizonyítottanak a 11 db, más vállalkozók által kibocsátott számlákkal kapcsolatos összesen 5.926.005 forint összegű alperessel szembeni követelést. Az alperes következetesen vitatta, hogy ezt az összeget a felperestől megkapta. A felperes a számlák megfizetésére vonatkozó állítását - tanúbizonyítás mellett - az iratokhoz másolatban csatolt kiadási pénztárbizonylatokkal kívánta bizonyítani. A felperes részéről becsatolt pénztárbizonylatok (...) azonban a kifizetés megtörténtét nem támasztják alá, azokat az alperes ugyanis nem írta alá. Így kétséget kizáróan nem állapítható meg, hogy a hivatkozott számlák ellenértékét a felperes megfizette az alperesnek. Gazdálkodó szervezettel szemben elvárható, hogy a reális gazdasági folyamatokat, pénzmozgásokat tükrözze a számviteli rendszere. Ezért nem fogadható el a felperesi előadás bizonyítására a felperes irodavezetőjének tanúvallomása (Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság, ... számú tárgyalási jegyzőkönyv), amely szerint: „kiadási pénztárbizonylatot állítottunk ki, de ezeket a ... úr soha nem írta alá, mert mindig sietett”. A Kúria a rendelkezésre álló adatok alapján - kétségmentes bizonyíték hiányában - nem találta megítélhetőnek a felperes javára az 5.926.005 forint, ún. 11 számlával kapcsolatos követelést. A jogerős döntés e vonatkozásban megalapozatlan, ezért jogszabálysértő.

A jogerős ítéletnek az alperes viszontkereseti kérelmét elutasító döntése helytálló. A 2006. október 10-én kelt akadályközlést tartalmazó a „szerződési határidőt felmondó” felperesi levél (26/F/1.) kézbesítése kérdésében a felek eltérő nyilatkozatokat tettek a perben. A felperes a kötbérfizetési kötelezettsége alóli kimentés (Ptk. 246. § (1) bekezdés) szempontjából azonban annak van jelentősége, hogy a felperes igazolta a kimentésére okot adó körülményeket. A másodfokú bíróság okszerűen értékelte ezeket a körülményeket, így azt, mely szerint kiviteli tervek hiányában a megrendelő alperes igényéhez igazodott a felperes munkavégzése. Az alperes maga is elismerte, hogy a kivitelezés folyamán sorozatos módosítások voltak (6.G.40.159/2007/30. számú tárgyalási jegyzőkönyv), a gázszerelésnek pedig nyilvánvaló akadálya volt a gáztervek, hatósági engedélyek, illetve az alperes szükséges intézkedésének a hiánya. A Ptk. 402. § (3) bekezdése értelmében ugyanis a hatósági engedélyeket, illetve a kivitelezéshez szükséges közműnyilatkozatokat a megrendelőnek kell beszereznie. A másodfokú bíróság az e körben rendelkezésre álló adatokat okszerűen mérlegelte, ezért a viszontkeresettel érvényesített kötbérigény elutasítása kapcsán jogszabálysértés nem állapítható meg.

A fentieket összegezve a felperest megilleti a 12.257.456 forint és 1.300.000 forint részösszegekből álló, összesen 13.557.456 forint. Az alperes nem vitásan kiegyenlített a felperes részére 13.594.109

forintot, így 36.653 forint túlfizetés mutatkozik az alperes javára. Mivel az alperes a jogerős ítéletet a viszontkeresetével összefüggésben csak a kötbér kérdésében támadta, így a fenti túlfizetés már nem volt figyelembe vehető.

A kifejtettek értelmében a Kúria a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján a jogerős ítéletet az alperes viszontkeresetét elutasító rendelkezés tekintetében hatályában fenntartotta, egyebekben hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva a felperes keresetét elutasította.

A Kúria fenti döntése értelmében az elsőfokú eljárásban a keresettel és viszontkeresettel érvényesített közel azonos összegű követelések elutasítása folytán mindegyik fél viseli a saját elsőfokú perköltségét (Pp. 81. § (1) bekezdés).

A másodfokú és a felülvizsgálati eljárásban a felperes 5.889.352 forint követelését, és az alperes 3.064.375 forint ellenkövetelését figyelembe véve a Kúria a nagyobb arányban pervesztes felperest kötelezte az alperes javára a képviseleti munkadíjként felmerült 70.000-70.000 (Hetvenezer-Hetvenezer) forint másodfokú perköltség, illetve felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére.

A Kúria a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján kötelezte a feleket a rendelkező rész szerinti, le nem rótt fellebbezési illeték, illetve felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére az állam javára.

Budapest, 2012. november 15.

Dr. Bartal Géza s.k. a tanács elnöke, Dr. Rédei Anna s.k. előadó bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró